

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Urząd Statystyczny w Rzeszowie

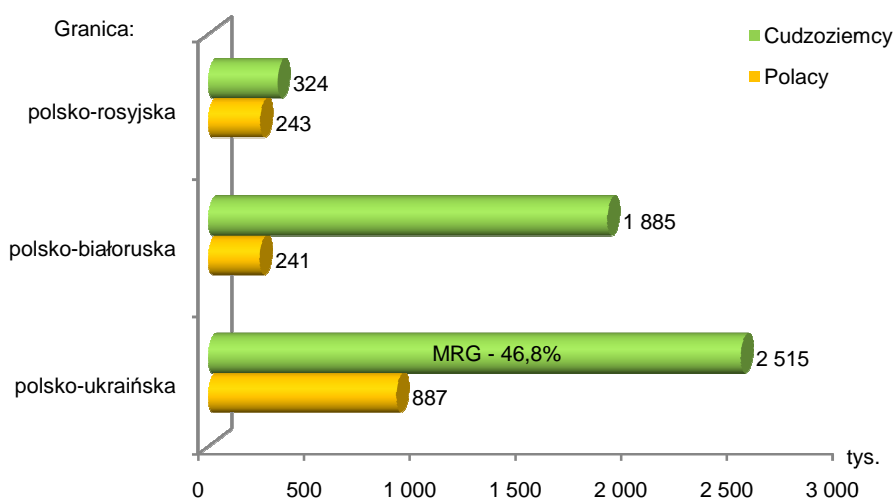
Wyniki wstępne

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na granicy zewnętrznej Unii Europejskiej na terenie Polski w II kwartale 2011 roku

WYNIKI BADANIA

W II kwartale 2011 roku zewnętrzną granicę lądową Unii Europejskiej na terenie Polski, według danych Komendy Głównej Straży Granicznej, przekroczyło 6,1 mln osób (o 12,9% więcej niż w I kwartale 2011 r. i o 14,3% więcej niż przed rokiem), z tego 1,4 mln Polaków (o 13,6% więcej niż w I kwartale 2011 r. i o 5,3% mniej niż w II kwartale 2010 r.) i 4,7 mln cudzoziemców (o 12,7% więcej niż w I kwartale 2011 r. i o 21,6% więcej niż w II kwartale 2010 r.). Najwięcej osób przekraczało granicę polsko-ukraińską (55,8% ogółu przekroczeń zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej w II kwartale br.), mniej granicę z Białorusią (34,9%) i najmniej (9,3%) granicę z Rosją (wykres 1). W znacznym stopniu związane jest to z długością poszczególnych odcinków granicy i usytuowanymi tam przejściami.

Wykres 1. Ruch graniczny na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski

Wśród cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki granicy dominowali obywatele kraju sąsiadującego – i tak na granicy z Ukrainą 95,4% stanowili obywatele Ukrainy, na granicy z Rosją 88,8% to obywatele Rosji, a na granicy z Białorusią 85,4% to obywatele Białorusi.

Wśród osób przekraczających badaną granicę dominowali zmotoryzowani – 86,0% cudzoziemców i 91,5% Polaków. Osoby przekraczające granicę pieszo (Medyka i Białowieża) stanowiły 8,2% wśród cudzoziemców i 6,1% wśród Polaków, natomiast podróżujący koleją – odpowiednio 5,8% i 2,4%.

Wśród cudzoziemców objętych badaniem w II kwartale br. 91,8% deklaroowało jednodniowy pobyt w Polsce. Natomiast Polacy deklarujący jednodniowy pobyt za granicą stanowili 93,4%.

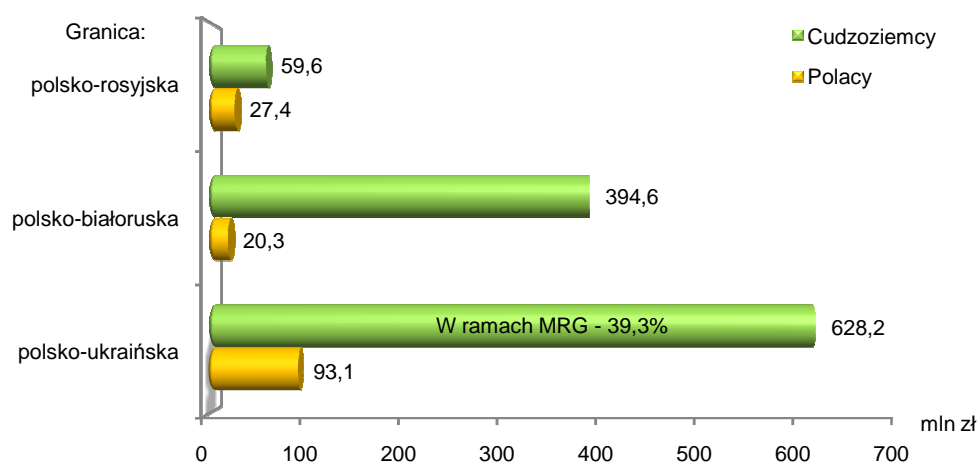
Wyniki badania wskazują, że Kartę Polaka posiadało 8,5% cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską, 2,2% – polsko-ukraińską i 0,04% – polsko-rosyjską.

Wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą

Szacunkowa wartość zakupionych w Polsce towarów i usług przez cudzoziemców przekraczających polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej w II kwartale 2011 r. wyniosła ok. 1 082,4 mln zł, natomiast wydatki poniesione za granicą przez Polaków objętych badaniem wyniosły 140,8 mln zł. Kwoty te były wyższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego odpowiednio o 15,9% i 17,3%. W stosunku do kwartału poprzedniego wydatki cudzoziemców były wyższe o 10,1%, a Polaków – o 26,4%.

Wartość wydatków poniesionych przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według poszczególnych odcinków granicy w II kwartale 2011 r. ilustruje wykres 2.

Wykres 2. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Najwięcej wydatków ponieśli cudzoziemcy i Polacy przekraczający granicę z Ukrainą, odpowiednio 58,0% wydatków cudzoziemców i 66,1% wydatków Polaków, mniej przekraczający granicę polsko-białoruską – odpowiednio 36,5% i 14,4%, z kolei przekraczający granicę z Rosją – odpowiednio 5,5% oraz 19,5%. Struktura wydatków według odcinków granicy powiązana jest ze strukturą ruchu granicznego.

Dane o ruchu granicznym oraz wydatkach cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą, przekraczających zewnętrzną lądową granicę Unii Europejskiej w II kwartale 2011 r. – według województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Ruch graniczny w tys. osób		Wydatki w mln zł		Średnie wydatki w zł	
	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy
Granica polsko-ukraińska						
Podkarpackie	1 472,7	511,5	364,0	45,0	514	175
Lubelskie	1 042,6	375,9	264,2	48,1	509	255
Granica polsko-białoruska						
Lubelskie	906,0	134,7	199,7	10,5	514	197
Podlaskie	978,9	106,2	194,9	9,8	388	232
Granica polsko-rosyjska						
Warmińsko-mazurskie	324,3	243,2	59,6	27,4	360	222

W II kwartale 2011 r. wydatki poniesione przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających granicę polsko-ukraińską były wyższe w porównaniu z poprzednim kwartałem odpowiednio o 19,7% i 23,5%. Natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 9,7%, zaś Polaków – o 2,0%. W przypadku granicy z Białorusią odnotowano spadek wydatków cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem o 7,8%, a w przypadku Polaków – wzrost o 15,0%. Natomiast w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wydatki cudzoziemców były wyższe o 17,4%, zaś Polaków – o 7,5%. Z kolei w przypadku granicy polsko-rosyjskiej cudzoziemcy jak i Polacy ponieśli wyższe wydatki w porównaniu z poprzednim kwartałem odpowiednio o 100,3% i 49,4%. Natomiast w porównaniu z II kwartałem 2010 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 137,2%, a Polaków – o 177,4%.

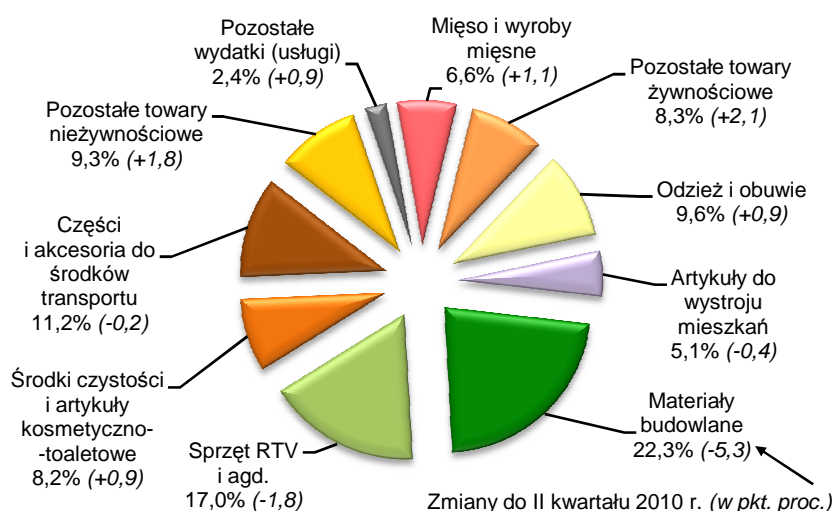
Cudzoziemcy objęci badaniem najwyższe wydatki ponieśli na zakup towarów. W II kwartale br. wyniosły one 1 056,9 mln zł. W strukturze wydatków cudzoziemców stanowiło to aż 97,6%, z tego na towary nieżywnościowe przypadło 82,7%, a na towary żywnościowe – 14,9%. Spośród artykułów nieżywnościowych największym zainteresowaniem cudzoziemców cieszyły się materiały budowlane, sprzęt RTV i agd. oraz części i akcesoria do środków transportu. Natomiast z towarów żywnościowych najchętniej kupowano mięso i wyroby mięsne. Kwoty przeznaczone na usługi (głównie gastronomiczne i noclegi) osiągnęły wartość 25,5 mln zł i stanowiły 2,4% ogółu wydatków cudzoziemców.

Na poszczególnych odcinkach granicy występowało pewne zróżnicowanie w strukturze wydatków. Cudzoziemcy przekraczający poszczególne odcinki granicy najczęściej środków przeznaczali na zakup towarów nieżywnościowych. Jednakże udział wydatków cudzoziemców na zakup tych towarów na granicy polsko-rosyjskiej był o ok. 17 pkt. proc. mniejszy niż na granicy z Ukrainą oraz z Białorusią, natomiast większy był udział wydatków przeznaczonych

na zakup towarów żywnościowych (odpowiednio o 8,0 i 9,3 pkt. proc.) oraz na usługi (odpowiednio o 9,2 i 7,5 pkt. proc.). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-ukraińską najczęściej wydawali na materiały budowlane (34,9%), części i akcesoria do środków transportu (14,6%) oraz sprzęt RTV i agd. (12,7%). Z kolei wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską największym zainteresowaniem cieszył się sprzęt RTV i agd. (26,3% wydatków), odzież i obuwie (12,6%) oraz środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe (12,2%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-rosyjską najczęściej wydawali na odzież i obuwie (43,5%), mięso i wyroby mięsne (9,6%) oraz usługi (10,4%), głównie gastronomiczne i noclegi. Wydatki cudzoziemców na zakup materiałów budowlanych w przypadku granicy polsko-białoruskiej i polsko-rosyjskiej stanowiły stosunkowo niewielki udział, odpowiednio 5,5% i 0,6%.

Szczegółową strukturę wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w II kwartale 2011 r. przedstawia wykres 3.

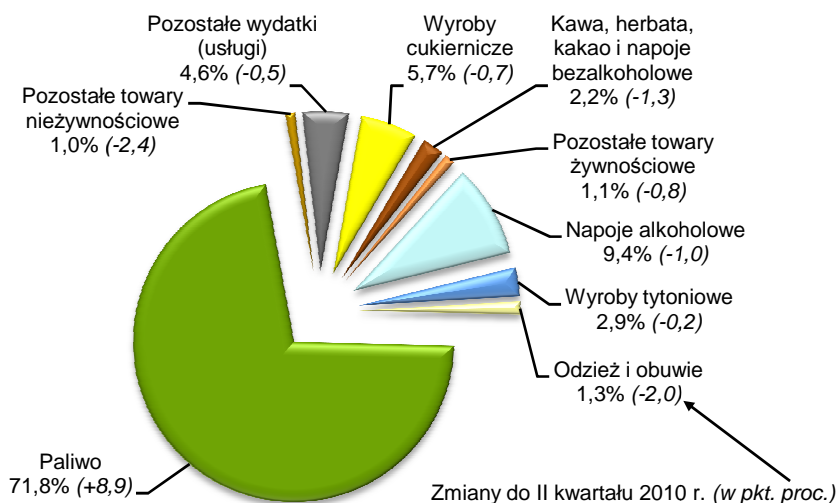
Wykres 3. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Podobnie jak cudzoziemcy, Polacy objęci badaniem największe wydatki za granicą ponieśli na zakup towarów. W II kwartale br. wyniosły one 134,3 mln zł, co stanowiło 95,4% wydatków Polaków. Na towary nieżywnościowe przypadło 74,1% ogółu wydatków (w tym najczęściej na paliwo), a na towary żywnościowe – 9,0% (w tym najczęściej na wyroby cukiernicze). Znaczący udział w strukturze wydatków miały również napoje alkoholowe, a trochę mniejszy wyroby tytoniowe. Na usługi Polacy wydali 6,5 mln zł, co stanowiło 4,6% ogółu ich wydatków. Struktura wydatków Polaków przekraczających poszczególne odcinki granicy była zbliżona.

Szczegółową strukturę wydatków poniesionych przez Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę UE na terenie Polski w II kwartale 2011 r. przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Struktura wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

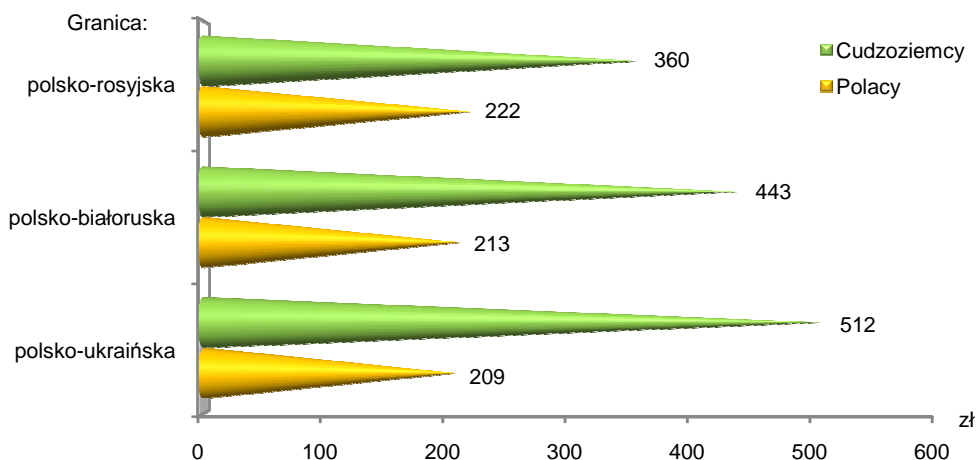
W II kwartale 2011 r. cudzoziemcy ponieśli w Polsce wyższe wydatki, w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego, głównie na zakup produktów mleczarskich i tłuszczów jadalnych (o 110,8%), warzyw, owoców i ich przetworów (o 84,4%), produktów zbożowych i wyrobów cukierniczych (o 39,4%), mięsa i wyrobów mięsnych (o 38,7%) oraz usług (o 79,1%).

Polacy ponieśli za granicą wyższe wydatki w odniesieniu do II kwartału 2010 r. na zakup paliwa (o 33,7%), wyrobów tytoniowych (o 6,4%), napojów alkoholowych (o 6,2%), wyrobów cukierniczych (o 4,4%) oraz usług (o 6,0%). Niższe były natomiast wydatki Polaków za granicą na zakup artykułów do wystroju mieszkań (o 74,1%), części i akcesoriów do środków transportu (o 54,9%), odzieży i obuwia (o 53,5%), warzyw, owoców i ich przetworów (o 40,0%) oraz kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 28,1%).

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w II kwartale 2011 r. ukształtowały się na poziomie ok. 474 zł. Natomiast średnie wydatki poniesione za granicą przez Polaków objętych badaniem wyniosły ok. 212 zł. W porównaniu z II kwartałem 2010 r. średnie wydatki cudzoziemców były niższe o 4,8%, zaś Polaków – wyższe o 24,7%. W II kwartale 2011 r. cudzoziemiec przeciętnie wydawał najwięcej na materiały budowlane – 106 zł, części i akcesoria do środków transportu – 53 zł, odzież i obuwie – 46 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 42 zł, artykuły radiowo-telewizyjne – 39 zł, oraz środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe – 39 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 152 zł, napoje alkoholowe – 20 zł, wyroby cukiernicze – 12 zł oraz usługi – 10 zł.

Wartość średnich wydatków poniesionych przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej według poszczególnych odcinków granicy w II kwartale 2011 r. ilustruje wykres 5.

Wykres 5. Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Występuje zróżnicowanie średnich wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki badanej granicy. Przeciętnie największe wydatki w Polsce ponieśli cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-ukraińską – ok. 512 zł, następnie polsko-białoruską – ok. 443 zł i polsko-rosyjską – ok. 360 zł. Średnie wydatki w Polsce cudzoziemców przekraczających granicę polsko-rosyjską na zakup towarów były o ponad 1/3 niższe niż poniesione przez obcokrajowców przekraczających granicę polsko-ukraińską i o 1/4 niższe niż przekraczających granicę polsko-białoruską. Z kolei przeciętne kwoty przeznaczone przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-rosyjską na usługi były prawie 6 razy wyższe niż w przypadku granicy polsko-ukraińskiej i prawie 3 razy wyższe niż w przypadku granicy polsko-białoruskiej.

Cudzoziemiec przekraczający granicę polsko-ukraińską przeciętnie wydawał najwięcej na materiały budowlane – 179 zł, części i akcesoria do środków transportu – 75 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 47 zł oraz mięso i wyroby mięsne – 42 zł. Z kolei obcokrajowiec przekraczający granicę polsko-białoruską przeciętnie wydawał najwięcej na artykuły radiowo-telewizyjne – 74 zł, odzież i obuwie – 56 zł, środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe – 54 zł oraz sprzęt gospodarstwa domowego – 42 zł. Natomiast cudzoziemiec przekraczający granicę polsko-rosyjską przeciętnie wydawał najwięcej na odzież i obuwie – 157 zł, mięso i wyroby mięsne – 35 zł, części i akcesoria do środków transportu – 22 zł, artykuły do wystroju mieszkań – 21 zł, środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe – 20 zł, produkty mleczarskie i tłuszcze jadalne – 18 zł oraz usługi gastronomiczne – 24 zł i noclegi – 12 zł.

Ogólna wartość przeciętnych wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających poszczególne odcinki granicy była podobna. Największe przeciętne wydatki Polacy ponieśli na zakup paliwa, na granicy polsko-ukraińskiej – 139 zł, polsko-białoruskiej – 178 zł i polsko-rosyjskiej – 179 zł. Znaczące były również przeciętne wydatki na zakup napojów alkoholowych, z tym że na granicy polsko-ukraińskiej wyniosły one 23 zł i były prawie dwukrotnie wyższe niż na granicy polsko-białoruskiej i polsko-rosyjskiej. Polacy przekraczający granicę polsko-ukraińską ponieśli ok. 5,7 razy wyższe przeciętne wydatki na

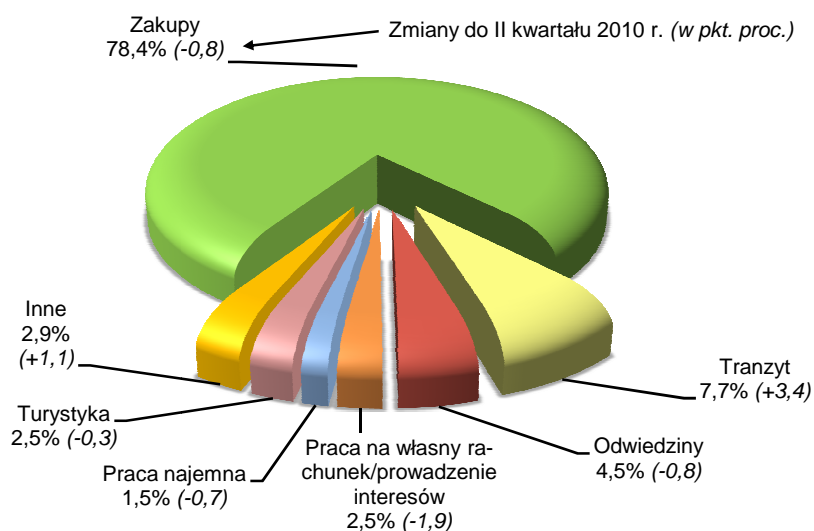
zakup towarów żywnościowych (ok. 26 zł) niż na granicy polsko-białoruskiej i polsko-rosyjskiej. Z kolei na granicy polsko-rosyjskiej przeciętne wydatki poniesione na zakup usług wyniosły 20 zł i były 2,5 razy większe niż na pozostałych odcinkach granicy.

Cel wizyty i częstotliwość przekraczania granicy

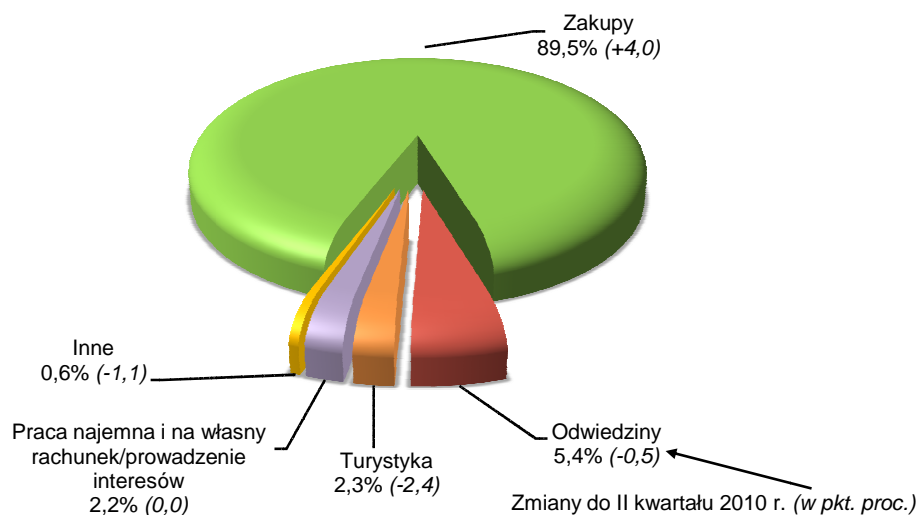
Najczęstszym celem przyjazdu cudzoziemców do Polski było dokonanie zakupów, następnie tranzyt, odwiedziny, praca i turystyka. Dokonanie zakupów było również dominującym celem wyjazdu za granicę deklarowanym przez Polaków.

Strukturę cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w II kwartale 2011 r. według celu wizyty przedstawiają wykresy 6 i 7.

Wykres 6. Struktura cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty w Polsce

Wykres 7. Struktura Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu pobytu za granicą

Porównanie cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w II kwartale 2011 r. ze względu na cel pobytu za granicą – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie		Ogółem	Zakupy	Turystyka	Praca najemna	Praca na własny rachunek/ prowadzenie interesów	Odwiedziny	Tranzyt	Inne
a - cudzoziemcy b - Polacy		w odsetkach							
Granica polsko-ukraińska	a	100,0	85,4	0,7	1,3	2,4	2,5	3,3	4,4
	b	100,0	92,2	1,0	0,1	1,1	4,8	x	0,8
Podkarpackie	a	100,0	87,7	0,4	0,9	1,3	2,0	3,2	4,5
	b	100,0	91,7	1,1	0,1	1,3	4,7	x	1,1
Lubelskie	a	100,0	82,1	1,1	1,7	3,8	3,3	3,5	4,5
	b	100,0	93,0	0,9	0,0	0,8	5,0	x	0,3
Granica polsko-białoruska	a	100,0	75,7	1,7	0,7	2,1	7,2	11,8	0,8
	b	100,0	79,1	2,0	1,5	4,5	12,7	x	0,2
Lubelskie	a	100,0	64,6	3,6	1,0	2,0	6,2	21,5	1,1
	b	100,0	88,5	2,5	1,7	2,7	4,4	x	0,2
Podlaskie	a	100,0	84,2	0,2	0,4	2,2	8,1	4,2	0,7
	b	100,0	67,1	1,4	1,3	6,9	23,3	x	0,0
Granica polsko-rosyjska	a	100,0	41,0	20,4	8,1	5,6	4,5	17,6	2,8
	b	100,0	87,5	7,3	1,5	1,5	2,1	x	0,1
Warmińsko-mazurskie	a	100,0	41,0	20,4	8,1	5,6	4,5	17,6	2,8
	b	100,0	87,5	7,3	1,5	1,5	2,1	x	0,1

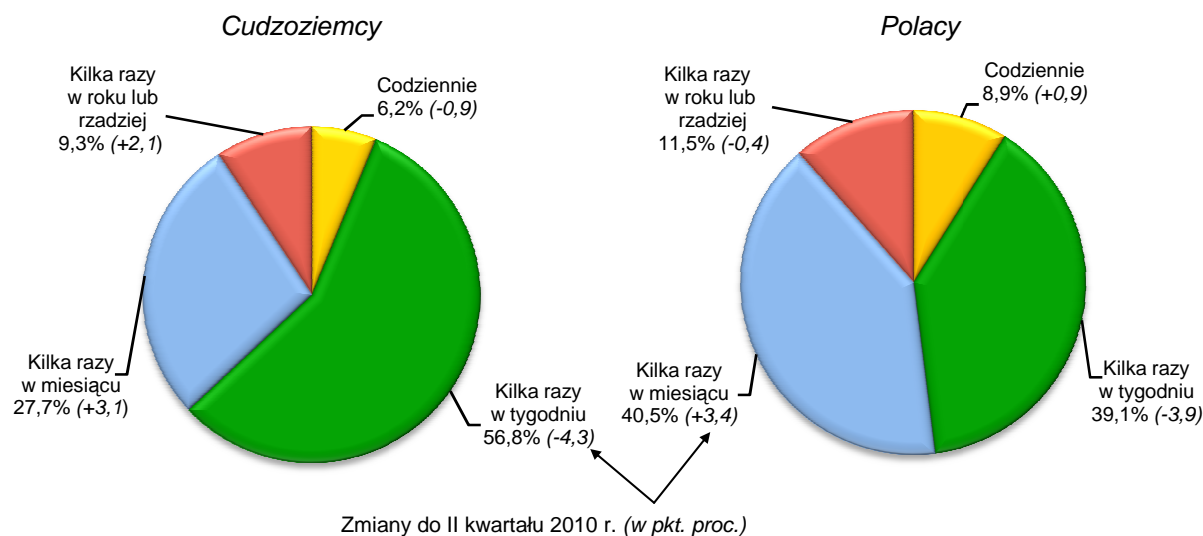
Struktura cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-białoruską według celu wizyty w Polsce była podobna. Wyraźnie odmienna była natomiast struktura cudzoziemców przekraczających granicę polsko-rosyjską. Największy udział stanowili cudzoziemcy podróżujący w celu dokonania zakupów, ale udział ten był 2-krotnie niższy niż na granicy polsko-ukraińskiej i 1,8 razy niższy niż na granicy polsko-białoruskiej. Z kolei znacznie wyższy był odsetek cudzoziemców przekraczających granicę z Rosją w celach turystycznych i tranzytu. Znajduje to odzwierciedlenie w wysokości i strukturze ich wydatków. Cudzoziemcy przekraczający ten odcinek granicy ponosili kilkakrotnie wyższe wydatki na usługi.

Struktura Polaków przekraczających poszczególne odcinki badanej granicy według celu pobytu za granicą była dość zbliżona. Różnice dotyczyły głównie udziału w strukturze Polaków podróżujących w odwiedziny i w celach turystycznych.

W II kwartale br. najwięcej cudzoziemców objętych badaniem przekraczało granicę kilka razy w tygodniu – 56,8%, następnie kilka razy w miesiącu – 27,7%. Wśród Polaków udział przekraczających granicę kilka razy w miesiącu stanowił 40,4%, a kilka razy w tygodniu – 39,1%.

Częstotliwość przekraczania badanej granicy przez cudzoziemców i Polaków w II kwartale 2011 r. zaprezentowano na wykresie 8.

Wykres 8. Struktura przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według częstotliwości przekraczania granicy

Porównanie struktur cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w II kwartale 2011 r. ze względu na częstotliwość jej przekraczania – według odcinków granicy i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Cudzoziemcy					Polacy				
	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej
	w odsetkach									
Granica polsko-ukraińska	100,0	5,0	67,3	22,1	5,6	100,0	2,8	31,7	50,3	15,2
Podkarpackie	100,0	7,0	64,6	21,9	6,5	100,0	4,2	28,2	45,8	21,8
Lubelskie	100,0	2,3	71,0	22,5	4,2	100,0	0,9	36,4	56,6	6,1
Granica polsko-białoruska	100,0	8,5	47,3	33,3	10,9	100,0	29,3	40,6	24,5	5,6
Lubelskie	100,0	12,7	39,4	31,5	16,4	100,0	43,2	42,9	9,3	4,6
Podlaskie	100,0	5,3	53,3	34,7	6,7	100,0	11,7	37,7	43,7	6,9
Granica polsko-rosyjska ...	100,0	1,8	30,6	38,7	28,9	100,0	15,3	65,0	16,9	2,8
Warmińsko-mazurskie	100,0	1,8	30,6	38,7	28,9	100,0	15,3	65,0	16,9	2,8

Struktura cudzoziemców według częstotliwości przekraczania granicy z Ukrainą i Białorusią była podobna. Znaczny odsetek stanowili cudzoziemcy przekraczający granicę kilka razy w tygodniu oraz kilka razy w miesiącu. Na granicy polsko-rosyjskiej odnotowano duży odsetek cudzoziemców przekraczających granicę kilka razy w roku lub rzadziej. Było to 5,2 razy więcej niż na granicy polsko-ukraińskiej i 2,7 razy więcej niż na granicy polsko-białoruskiej.

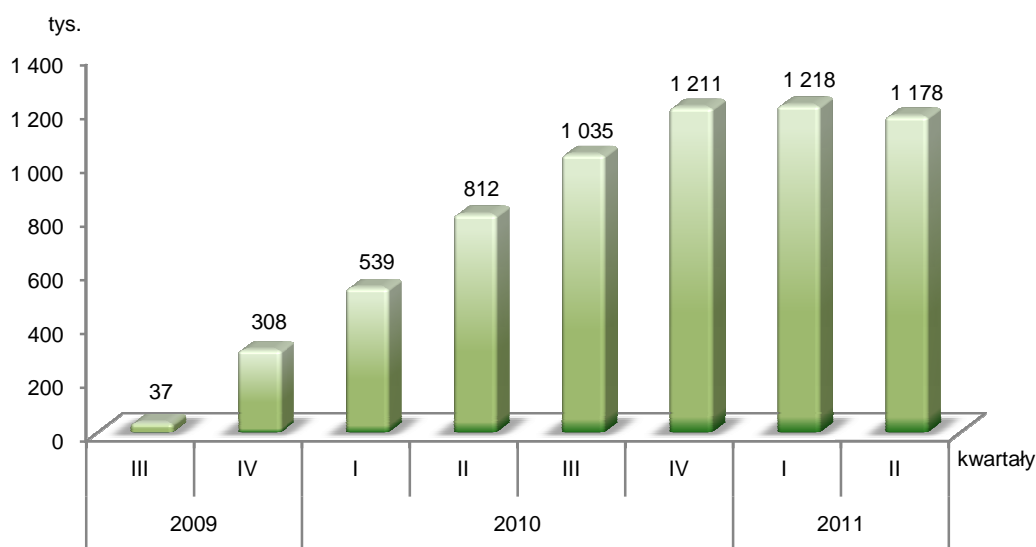
Udział Polaków przekraczających granicę kilka razy w tygodniu był zdecydowanie największy na granicy polsko-rosyjskiej. Na granicy polsko-białoruskiej, w odróżnieniu od pozostałych odcinków granicy, odnotowano znaczny odsetek Polaków przekraczających granicę codziennie, z kolei na granicy polsko-ukraińskiej – kilka razy w roku lub rzadziej.

Mały ruch graniczny na granicy polsko-ukraińskiej

W celu ułatwienia ruchu przygranicznego została zawarta *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego*¹, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2009 r. Mały ruch graniczny (MRG) ma większe znaczenie dla obywateli Ukrainy niż Polski, gdyż Polacy mogą podróżować i przebywać na terytorium Ukrainy do 90 dni bez konieczności posiadania wiz.

W II kwartale 2011 r. odnotowano 1,2 mln przekroczeń granicy w ramach MRG, co stanowiło 46,8% przekroczeń tego odcinka granicy przez cudzoziemców. W porównaniu z kwartałem poprzednim liczba przekroczeń granicy w ramach MRG² była o 3,3% niższa. Z kolei w stosunku do analogicznego okresu roku 2010 liczba ta była wyższa prawie o połowę. Kształtowanie się małego ruchu granicznego zilustrowano na wykresie 9.

Wykres 9. Mały ruch graniczny na granicy polsko-ukraińskiej według kwartałów

Najwięcej przekroczeń granicy w ramach MRG w II kwartale 2011 r. odnotowano na przejściu drogowym w Medyce (36,2% ogółu przekroczeń granicy w ramach MRG), gdzie obok ruchu zmotoryzowanych ma miejsce ruch pieszy. W ramach MRG większość cudzoziemców przekraczała granicę kilka razy w tygodniu (74,2%), przekraczający granicę kilka razy w miesiącu stanowili 16,2%, zaś codziennie – 8,3%.

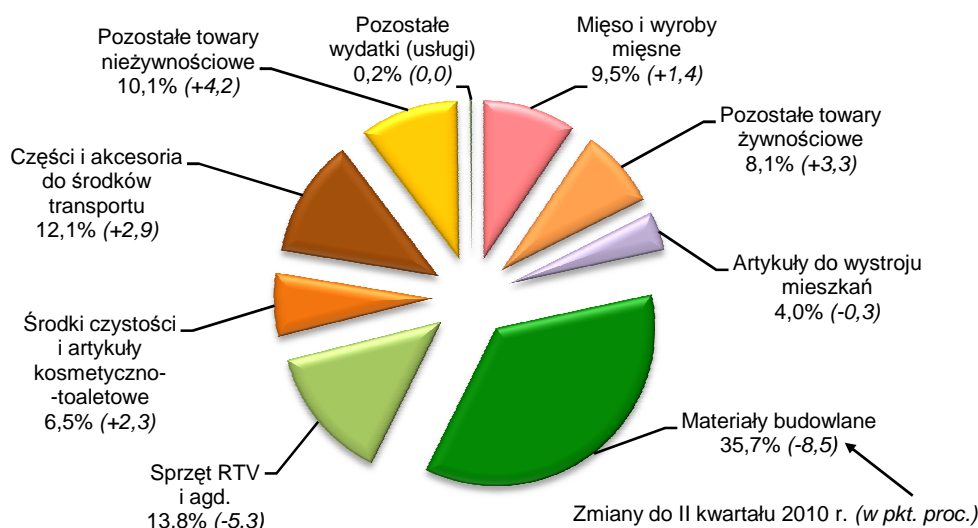
Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w II kwartale 2011 r. wyniosła 246,9 mln zł, co stanowiło 39,3% wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w ramach MRG w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego były o ponad 1/3 wyższe.

¹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku (DzU nr 66, poz. 555, z dnia 4 maja 2009 r.).

² Dane Komendy Głównej Straży Granicznej.

Strukturę wydatków poniesionych przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w II kwartale 2011 r. przedstawia wykres 10.

Wykres 10. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach MRG w II kwartale 2011 r. wyniosły ok. 419 zł i były o 7,7% niższe niż w II kwartale 2010 r. Przeciętnie najczęściej wydawano na zakup materiałów budowlanych – 150 zł, części i akcesoriów do środków transportu – 51 zł, sprzętu gospodarstwa domowego – 45 zł, oraz mięsa i wyrobów mięsnych – 40 zł.

Rozpoczęcie badania przed wejściem w życie umowy o zasadach małego ruchu granicznego pozwala na porównanie ruchu osób oraz wydatków na obszarach przygranicznych przed i po wprowadzeniu ułatwień w przekraczaniu granicy. **Z analizy danych wynika, że wprowadzenie przepisów ułatwiających przekraczanie granicy znacząco wpłynęło na ożywienie ruchu w pasie przygranicznym.** Liczba cudzoziemców, którzy zamieszkiwali w pasie do 30 km od granicy i po przekroczeniu granicy poruszali się w odległości do 30 km od granicy w I półroczu 2011 r. była o 60,6% wyższa niż w analogicznym okresie roku ubiegłego i 3,6 razy wyższa niż w I półroczu 2009 r. Wydatki poniesione w Polsce przez tych cudzoziemców były wyższe odpowiednio 1,6 razy i 3,2 razy. Z kolei liczba cudzoziemców, którzy zamieszkiwali w strefie powyżej 30 km od granicy lub po przekroczeniu granicy poruszali się w odległości powyżej 30 km od granicy była o 3,9% niższa niż przed rokiem i 4,1% niższa niż w I półroczu 2009 r. Natomiast wydatki tych cudzoziemców w Polsce były niższe odpowiednio o 10,0% i 13,8%.

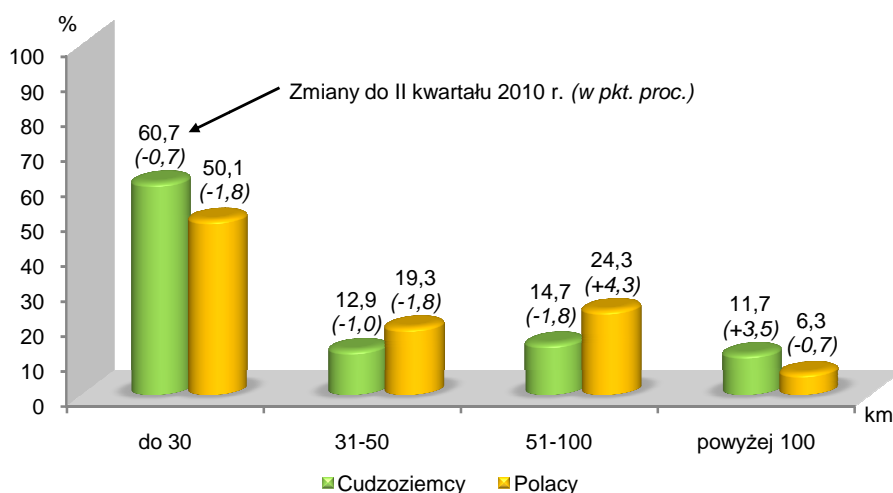
Delimitacja obszaru oddziaływania granicy

Badanie przeprowadzone w II kwartale 2011 r. pokazuje, że przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy UE cudzoziemcy, podobnie jak i Polacy, byli najczęściej mieszkańcami miejscowości zlokalizowanych w odległości do 50 km od granicy – 73,6%

cudzoziemców i 69,4% Polaków, przy czym 60,7% cudzoziemców i 50,1% Polaków mieszkało w pasie do 30 km od granicy. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zamieszkiwało 11,7% cudzoziemców i 6,3% Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

Strukturę Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania w II kwartale br. ilustruje wykres 11.

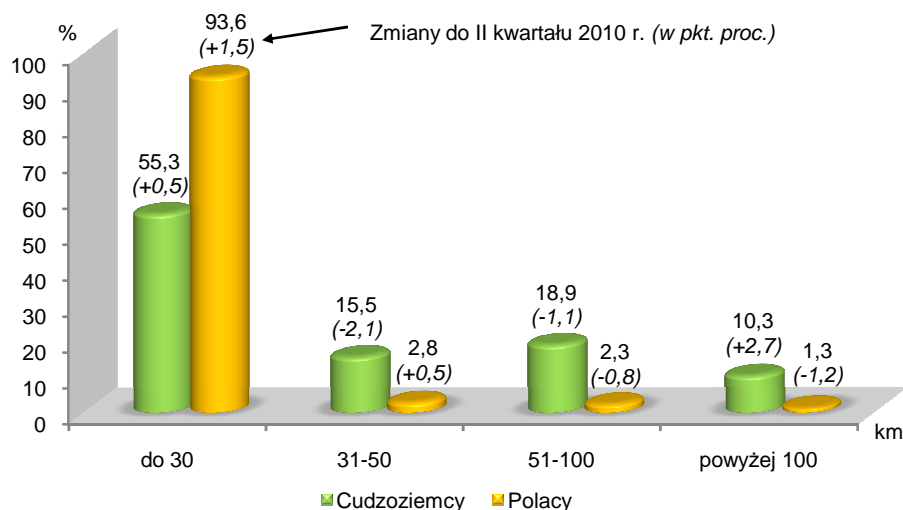
Wykres 11. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania

Przekraczający polski odcinek zewnętrznej granicy Unii Europejskiej cudzoziemcy oraz Polacy najchętniej dokonywali zakupów w odległości do 50 km od granicy – 70,8% cudzoziemców i aż 96,4% Polaków, przy czym 55,3% cudzoziemców i 93,6% Polaków dokonywało zakupów w pasie do 30 km od granicy. Z kolei w odległości powyżej 100 km od granicy zakupów dokonywało 10,3% cudzoziemców i 1,3% Polaków.

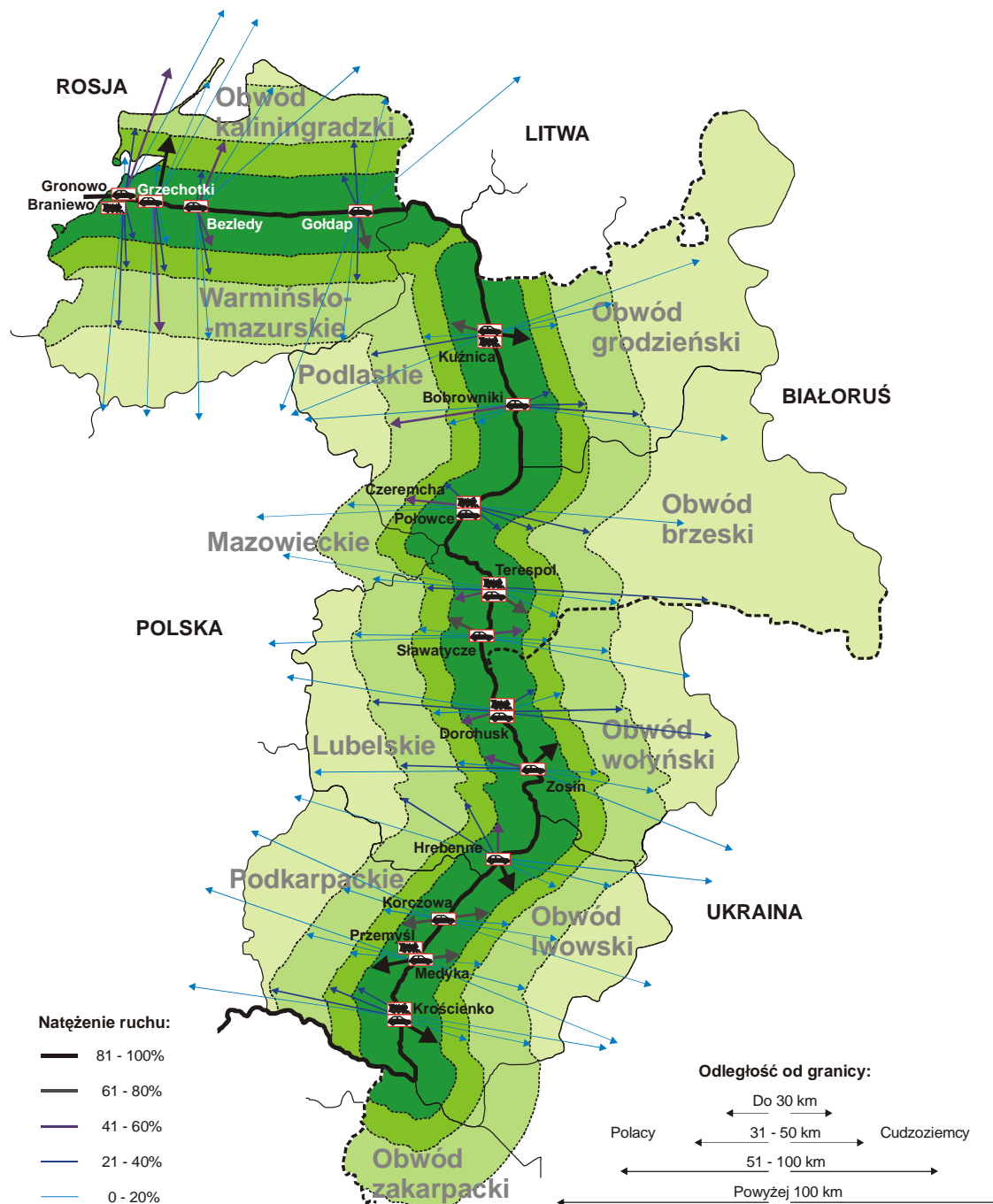
Strukturę Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów w II kwartale br. ilustruje wykres 12.

Wykres 12. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów

Delimitację obszarów oddziaływania zewnętrznej granicy Unii Europejskiej dokonaną na podstawie wyników badania, przy uwzględnieniu odległości od granicy miejsca zamieszkania oraz miejsca dokonania zakupów osób przekraczających tę granicę, przedstawiono na mapach 1 i 2.

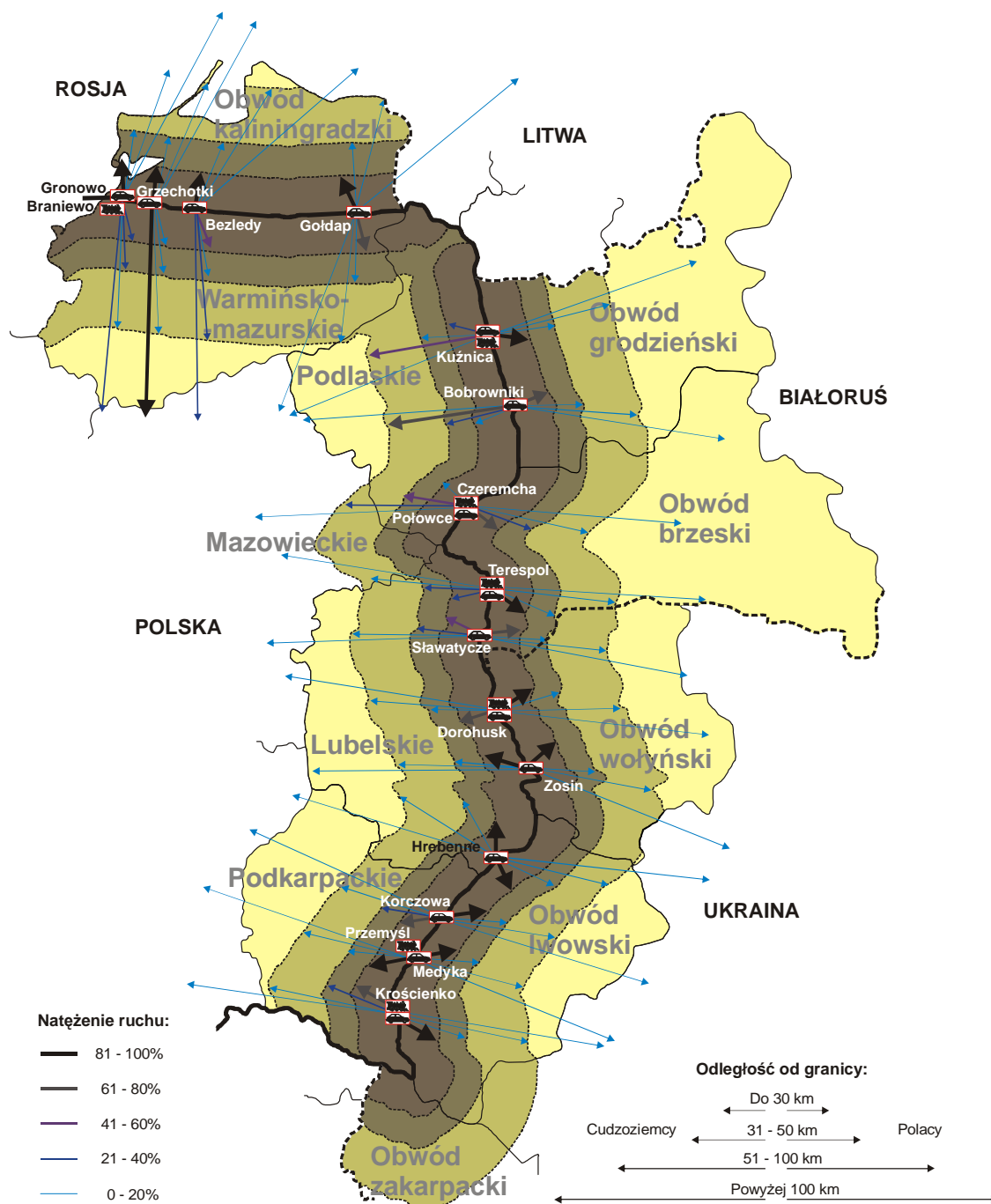
Mapa 1. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca zamieszkania Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Zdecydowana większość cudzoziemców i Polaków objętych badaniem mieszkała w pasie do 50 km od granicy: w przypadku granicy z Ukrainą – 74,8% cudzoziemców i 69,2% Polaków, z Białorusią – odpowiednio 72,4% i 73,2%, a z Rosją – 71,0% cudzoziemców i 67,2% Polaków. Wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-

-białoruską większość stanowili mieszkańcy strefy do 30 km od granicy, odpowiednio 66,4% i 60,3%. Z kolei w przypadku granicy polsko-rosyjskiej co drugi cudzoziemiec mieszkał w pasie 31-50 km (49,7%). W pasie do 30 km od granicy mieszkało 51,6% Polaków przekraczających granicę polsko-ukraińską, 54,3% – przekraczających granicę polsko-białoruską i 41,5% – przekraczających granicę polsko-rosyjską.

Mapa 2. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Najwięcej cudzoziemców objętych badaniem dokonywało zakupów w pasie do 50 km od granicy z Ukrainą – 86,8% przekraczających ten odcinek granicy, następnie od granicy

z Białorusią – 53,0% i z Rosją – 47,4%. Z kolei przytłaczająca większość Polaków dokonywała zakupów w pasie do 50 km zarówno w przypadku granicy z Rosją – 98,4%, Ukrainą – 96,3%, jak i Białorusią – 94,1%. Na granicy polsko-ukraińskiej odnotowano największy udział cudzoziemców dokonujących zakupów w pasie do 30 km – 77,4%. W przypadku granicy polsko-białoruskiej i polsko-rosyjskiej odsetek ten wyniósł odpowiednio 29,4% oraz 32,4%. Z kolei na granicy z Rosją, gdzie występował znaczny odsetek obcokrajowców podróżujących w celach turystycznych i tranzytem, odnotowano największy udział cudzoziemców dokonujących zakupów w odległości powyżej 100 km – 39,8%, podczas gdy w przypadku granicy z Białorusią wskaźnik ten wyniósł 11,6%, a z Ukrainą – 6,1%.

Należy podkreślić, że 66,1% wydatków cudzoziemców w Polsce i 94,6% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy, przy czym 45,9% wydatków cudzoziemców i 90,4% wydatków Polaków poniesiono w pasie do 30 km. W przypadku granicy polsko-rosyjskiej, która charakteryzuje się pewną odmiennością ze względu na cel i odległość podróżowania oraz związaną z tym strukturę wydatków, cudzoziemcy w odległości powyżej 100 km od granicy ponieśli 65,4% wydatków (dla granicy polsko-białoruskiej i polsko-ukraińskiej analogiczny wskaźnik wyniósł ok. 11%).

Podsumowanie

Wyniki badania obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski pozwalają na stwierdzenie, że zjawiska związane z ruchem granicznym mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów transgranicznych. Największa intensywność tych zjawisk występuje na obszarach położonych w pasie do 50 km wzdłuż granicy, o czym świadczy między innymi odsetek osób przekraczających granicę, które ponosiły wydatki w tym pasie (70,8% cudzoziemców i 96,4% Polaków), jak również fakt, że mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych na tym obszarze stanowili zdecydowaną większość wśród przekraczających granicę (73,6% cudzoziemców i 69,4% Polaków). Należy też zaznaczyć, że 66,1% wydatków cudzoziemców w Polsce i 94,6% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy.

Największe natężenie ruchu granicznego występuje na granicy polsko-ukraińskiej, gdzie liczba przekraczających była 6-krotnie większa niż na granicy polsko-rosyjskiej oraz 1,6 razy większa niż na granicy polsko-białoruskiej. Wielkość ruchu granicznego wpływa na wysokość wydatków cudzoziemców i Polaków. Kwoty pozostawione przez cudzoziemców w Polsce są 7,7 razy wyższe niż Polaków za granicą. Największe wydatki zostały poniesione przez cudzoziemców i Polaków przekraczających granicę z Ukrainą.

Wartość wydatków cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą jest znacząca w porównaniu z obrotami handlu zagranicznego Polski. Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Ukrainę, w I półroczu 2011 r. wyniosły 1,1 mld zł, natomiast wydatki Polaków powracających z Ukrainy – 163,1 mln zł. Dane o wymianie towarowej prezentowane przez statystykę handlu

zagranicznego dla Polski pokazują, że eksport towarów na Ukrainę w tym okresie wyniósł 6,0 mld zł, natomiast import z Ukrainy – jako kraju wysyłki – wyniósł 3,9 mld zł.³

Znacząca jest również wartość wydatków poniesionych przez Białorusinów w Polsce. W I półroczu 2011 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Białoruś, wyniosły 685,5 mln zł, a wydatki Polaków na Białorusi – 36,8 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski na Białoruś wyniósł 2,9 mld zł, a import z Białorusi (jako kraju wysyłki) 1,8 mld zł.⁴

Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Rosję wyniosły 150,1 mln zł, natomiast wydatki Polaków deklarujących jako kraj pobytu Rosję – 42,7 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski do Rosji wyniósł 11,3 mld zł, natomiast import z Rosji – jako kraju wysyłki – wyniósł 33,2 mld zł.⁵ Wydatki na zakup towarów poniesione przez Rosjan w Polsce są zdecydowanie niższe w porównaniu z wydatkami poniesionymi na zakup towarów przez Białorusinów i Ukraińców w Polsce. Z kolei eksport z Polski do Rosji jest o wiele wyższy niż w przypadku Ukrainy i Białorusi. W związku z tym wydatki poniesione na zakup towarów w Polsce przez cudzoziemców deklarujących kraj stałego zamieszkania Rosję są niewielkie w porównaniu z eksportem z Polski do Rosji.

Wydatki poniesione w I półroczu 2011 r. przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą w porównaniu z wartością sprzedaży na eksport oraz wartością zakupów z importu podmiotów z województw lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego są zróżnicowane. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 28,2% w porównaniu ze średnią półroczną wartością sprzedaży na eksport podmiotów z województwa lubelskiego w 2010 r. Analogiczna relacja dla województwa podlaskiego wyniosła 17,1%, podkarpackiego – 10,5%, a warmińsko-mazurskiego – 2,4%.⁶ Wydatki poniesione za granicą przez Polaków przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 5,3% w porównaniu ze średnią półroczną wartością zakupów z importu podmiotów z województwa lubelskiego w 2010 r. Analogiczna relacja dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 2,1%, podkarpackiego – 1,9%, a podlaskiego – 0,9%.⁷

Warto też dodać, że wartość zakupów towarów dokonanych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w I półroczu 2011 r. w cenach bieżących stanowiła 6,6% w porównaniu z wartością sprzedaży detalicznej⁸ województw położonych przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

^{3,4,5} Dane wstępne.

⁶ Na podstawie sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe *F-01/I-01* za 2010 r. (metoda przedsiębiorstw) wartość sprzedaży na eksport towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w 2010 r. wyniosła 6,4 mld zł, z województwa podlaskiego – 4,7 mld zł, podkarpackiego – 12,7 mld zł, a z warmińsko-mazurskiego – 7,5 mld zł.

⁷ Ibidem. Wartość zakupów z importu towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego w 2010 r. wyniosła 4,2 mld zł, z warmińsko-mazurskiego – 4,4 mld zł, z województwa podkarpackiego – 8,0 mld zł, a z podlaskiego – 4,0 mld zł.

⁸ Średniej na półrocze w 2009 r.

Wyniki badania obrotu towarów i usług na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski wskazują, że zdecydowana większość osób wyjeżdża za granicę i powraca w ciągu jednego dnia, głównie w celu dokonania zakupów. W strukturze wydatków przeważają środki przeznaczone na zakup towarów, a tylko niewielką część stanowią wydatki na usługi. Na poszczególnych odcinkach omawianej granicy można zauważyć zróżnicowanie badanych zjawisk. Pewną odmiennością charakteryzuje się granica polsko-rosyjska, zarówno jeśli chodzi o cele, w jakich cudzoziemcy przybywali do Polski, jak również związaną z tym odległość podróżowania, strukturę wydatków czy częstotliwość przekraczania granicy.

Ważnym elementem ułatwiającym przekraczanie granicy było wprowadzenie małego ruchu granicznego, z którego korzysta coraz więcej osób na granicy polsko-ukraińskiej. Mały ruch graniczny ułatwia kontakty pomiędzy mieszkańcami po obu stronach granicy, może też pozytywnie wpłynąć na rozwój gmin, które znajdują się w strefie przygranicznej.

UWAGI METODYCZNE

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski prowadzone jest przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie we współpracy z Urzędami Statystycznymi w Lublinie, Białymstoku i Olsztynie. Realizowane jest przy wsparciu Straży Granicznej i Służby Celnej oraz władz regionalnych.

Tematem badania jest wysokość i struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz wydatków poniesionych przez Polaków za granicą, m.in. na towary żywnościowe i nieżywnościowe, noclegi i inne usługi. Badanie dotyczy obrotu nierejestrowanego na zgłoszeniach celnych. Badane są również: cel podróży, odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów, częstotliwość przekraczania granicy, w przypadku Polaków – kraj pobytu za granicą, w przypadku cudzoziemców – kraj stałego zamieszkania oraz posiadanie Karty Polaka. Badany jest także mały ruch graniczny.

Badaniem są objęci cudzoziemcy wyjeżdżający z Polski (mieszkający na stałe za granicą) i Polacy (mieszkający na stałe w Polsce) powracający do kraju samochodami osobowymi, autokarami, motocyklami, pieszo oraz koleją. Badane są wylosowane osoby przekraczające granicę.

Ankieta wypełniana jest dla pojedynczej osoby lub jednorodnej grupy osób (np. rodziny) podróżującej razem i razem ponoszącej wydatki. Ankieta zawiera 8 pytań (w przypadku cudzoziemców dodane jest pytanie o Kartę Polaka), jest anonimowa i prosta w wypełnieniu. Formularze dla cudzoziemców przygotowane są w językach: ukraińskim, rosyjskim, angielskim, niemieckim, francuskim i litewskim. Informacje są pozyskiwane w formie wywiadu lub samodzielnego wypełnienia ankiety przez respondenta. Badanie przeprowadzają profesjonalni ankieterzy statystyki publicznej.

Badaniem objęte są przejścia graniczne z ruchem osobowym zlokalizowane na zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej na terenie Polski. Ankietyzacja prowadzona jest w wylosowane dni tygodnia w taki sposób, by w kwartale każdy dzień tygodnia wystąpił jeden raz.

Badany jest asortyment towarów cieszących się największym popytem, odpowiednio wśród Polaków i cudzoziemców. Wartość wydatków podawanych przez respondentów w walutach obcych jest przeliczana na złotówki według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu, w którym przeprowadzono badanie.

Podstawę szacowania wyników stanowią dane z ankiet oraz informacje Komendy Głównej Straży Granicznej o ruchu granicznym. Badanie prowadzone jest na próbie około 1%. W II kwartale 2011 r. zebrano łącznie 24,5 tys. ankiet. Liczba osób objętych badaniem obrotu towarów i usług w ruchu granicznym wyniosła 40,8 tys.

Dane o ruchu granicznym dotyczą przekroczeń granicy zarejestrowanych przez Straż Graniczną, a nie liczby osób, które tę granicę przekraczają (osoba przekraczająca granicę kilkakrotnie liczona jest tyle razy, ile razy granicę tę przekracza).